

Nr 256.

Godkänd av första kammaren den 5 juni 1917.

Godkänd av andra kammaren den 5 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m. ävensom en i anledning av nämnda proposition väckt motion.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 53.)

Till Konungen.

Genom proposition, nr 96, av den 9 mars 1917 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 5, 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker samt till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel,

dels besluta, att, där restitution av skatt skall äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen må utgå direkt av maltskattemedlen,

dels ock, med ändring av vad i den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1918 föreslagits, beräkna inkomsten av maltskatten till 9,250,000 kronor.

Till behandling i sammanhang med nämnda proposition har riksdagen förehaft en motion, (I: 113), däri hemställts bland annat, att riksdagen ville för sin del besluta, att 8 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skulle erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt efter 60 öre för kilogram räknat åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i femte paragrafen stadgade medeltal.

Enligt 2 § i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skall för malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av maltdryck, i regel erläggas skatt med 23 öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt utgår med 17 öre för kilogram och för de nästa 100,000 kilogrammen med 20 öre för kilogram. Eders Kungl. Maj:ts föreliggande proposition avser en höjning av nämnda skattesatser till 69, 63 och 66 öre för kilogram. Syftet med den föreslagna väsentliga höjningen är, på sätt framgår av chefens för finansdepartementet anförande till ovannämnda statsrådsprotokoll, i främsta rummet att tillföra statsverket ökade inkomster. Med utgångspunkt från antagandet att på grund av skatteförhöjningen förbrukningen av alkoholstarkare maltdrycker komme att nedgå till hälften och förbrukningen av »lagrat dricka» mer än fördubblas, har departementschefen ansett sig kunna beräkna, att vid bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag maltskatten komme att giva 3,550,000 kronor mera i inkomst, och sålunda föreslagit, att beräkningen av maltskatten för år 1918 måtte höjas från det i statsverkspropositionen upptagna beloppet 5,700,000 kronor till 9,250,000 kronor. Såsom motiv för förslaget om höjning av maltskatten har departementschefen jämväl anført den förhoppningen, att resultat skulle vinnas i nykterhetsavseende.

I fråga om det statsfinansiella skälet, vilket uppenbarligen varit det som föranlett framläggandet av propositionen, får riksdagen anföras följande.

Vid den ovan omförmälda beräkningen av den sannolika maltförbrukningen under år 1918 synes departementschefen företrädesvis

hava tagit hänsyn till de verkningar, som den föreslagna skatteförhöjningen kunde antagas medföra. Såsom förhållandena numera utvecklat sig har det synts riksdagen uppenbart, att man därjämte och i främsta rummet måste söka bilda sig en föreställning om, huruvida och i vilken omfattning spannmål kan under åren 1917 och 1918 bliva föremål för mältning.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har departementschefen framhållit, hurusom den kris, som vårt land genomgår, föranlett Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder, som för att bevara åt befolkningen livsmedel i tillräcklig omfattning kraftigt ingripit i tillverkningen av alkoholhaltiga drycker. I sådant hänseende har departementschefen erinrat om förordningen den 7 november 1916 angående förbud mot mältning av spannmål, däri stadgats, att för mältning av torrmalt spannmål icke må användas, utan att folkhushållningskommissionen därtill lämnat tillstånd. Därjämte kan i detta sammanhang omnämnas, att folkhushållningskommissionen i ett den 15 februari 1917 avgivet underdånigt utlåtande, i anledning av en framställning av Sveriges svagdricksbryggeriförening om åtgärder till säkerställande av de skattefria bryggeriernas tillverkning, anfört, att kommissionen, som på senaste tid icke meddelat tillstånd till mältning, ansåge sådant tillstånd icke för det dåvarande kunna ifrågakomma. I samma riktning uttalade sig kontrollstyrelsen och socialstyrelsen i ett i anledning av väckt fråga om tillfälligt rusdrycksförbud den 16 februari 1917 gemensamt avgivet utlåtande, däri anförts, att då med hänsyn till under år 1917 inträdda förhållanden importsvarigheterna ökats och landet syntes bliva hänvisat att nästan uteslutande existera på de livsmedelstillgångar, som funnes inom detsamma, det vore påkallat att hädanefter upprätthålla ett ovillkorligt förbud mot mältning. Enligt vad under ärendets behandling inom riksdagen inhämtats har folkhushållningskommissionen sedermera icke meddelat något tillstånd till mältning.

Beträffande utsikterna för nästa år är det givetvis omöjligt att göra några säkra antaganden. Så mycket torde dock kunna sägas, att det för närvarande synes övervägande sannolikt, att även under nästa år våra egna spannmålstillgångar måste användas så gott som uteslutande till bröd. Mältningen skulle sålunda vara hänvisad till spannmål, som kan införas från utlandet. Oavsett att ett icke ringa behov av brödsäd sannolikt kommer att återstå att fylla, sedan de inhemska tillgångarna tagits i anspråk, har det synts riksdagen, att möjligheterna till import av spannmål under nästkommande år för närvarande te sig alltför osäkra, för att på dem skulle kunna grundas de antaganden i fråga om maltavverkning under sistnämnda år, på vilka Eders Kungl. Maj:ts förslag vilar. Då under sådana omständigheter någon väsentlig inkomst-

ökning icke torde stå att vinna på denna väg, har riksdagen icke velat vidtaga de betydande höjningar av ifrågavarande skattesatser och övriga i samband härmed stående ändringar i lagstiftningen, som förslaget avser, och har riksdagen således icke kunnat bifalla den förenämnda propositionen.

Enligt 8 § i gällande maltdryckstillverkningsförordning må vid skattepliktigt bryggeri efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter 14 öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade malmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

I ovannämnda motion har föreslagits, att bestämmelsen om visst maximum för restitution av skatt för till svagdricka använt malt måtte upphävas ävensom att restitution måtte utbetalas efter varje kvartals utgång.

Omförmälda enligt 8 § nu gällande stadgande infördes i maltdryckstillverkningsförordningen genom en förordning av den 20 augusti 1909. Med propositionen nr 18 vid 1909 års riksdag hade Kungl. Maj:t framlagt, bland annat, förslag om en höjd maltskatt och i samband därmed förslag om restitution för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts till svagdricka. Enligt det vid nämnda proposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet uttalade föredragande departementschefen — efter att hava utrett, att endast bryggerier med till vissa kvantiteter bestämd mindre årlig avverkning borde komma i åtnjutande av skatterestitution — att även vid dessa bryggerier en begränsning av restitutionen borde fastställas. Med den uppdelning av bryggerierna i skattepliktiga och skattefria, som i och för maltdrycksbeskattningen införts, kunde förutsättas, att, om ej vissa omständigheter verkade förryckande, bryggeri borde finna för sig förmånligast att mera övervägande ägna sig åt tillverkning av skattepliktig vara eller helt och hållet tillverka svagdricka. Under då gällande bestämmelser inträffade emellertid allt emellanåt, att bryggeri, som kanske använde 80 procent och därutöver av under året avverkat malt för tillverkning av svagdricka, ändock funne det för sig ändamålsenligt att bedriva skattepliktig tillverkning. Men även om ett övervägande svagdrickstillverkande bryggeri funne det ekonomiskt fördelaktigt att för möjligheten till tillverkning och försäljning av en mindre kvantitet alkoholstarkare drycker betala skatt jämväl för den större malmängd, som använts till svag-

dricksbrygd, borde sådant icke vara normerande för lagstiftningen. I vilken form skattelindringen för svagdrickstillverkning vid skattepliktigt bryggeri än anordnades, borde den aldrig sättas så högt, att ett skattepliktigt bryggeri skulle kunna sägas driva övervägande skattefri tillverkning. Departementschefen föreslog därför att maximum för restitution av skatt skulle bestämmas till 50 procent av bryggeriets hela maltavverkning. På förslag av bevillningsutskottet bestämdes emellertid maximum för restitution av skatt endast till en tredjedel av bryggeriets hela maltavverkning.

I anledning av ifrågavarande motion, i vad den rör ändringar i 8 §, har under den förberedande behandlingen av detta ärende bevillningsutskottet, efter därom i grundlagsenlig ordning gjord framställning, mottagit kontrollstyrelsens utlåtande. Däri har styrelsen anfört bland annat följande:

»Bestämmelsen om visst maximum för restitution av skatt har enligt kontrollstyrelsens mening huvudsakligen betydelse ur statsfinansiella synpunkter. Därjämte kan emellertid denna bestämmelse hava en viss betydelse i konkurrensen mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier, i det att de konkurrenskraftigare skattepliktiga bryggerierna därigenom avhållas att utöver en viss gräns tillverka svagdricka. Därest bestämmelsen om maximum för skatterestitution upphäves, kan det inträffa, att skattepliktiga bryggerier komma att huvudsakligen tillverka skattefria drycker.

Med de vid 1916 och 1917 års riksdagar framlagda förslagen till höjd maltskatt, har åsyftats utom att bereda statsverket ökade inkomster jämväl att åstadkomma ett överförande av maldrycksförbrukningen till alkoholsvagare maldrycker. Enär det är obestridligt, att detta syftemål kan avsevärt motverkas genom bestämmelsen i 8 § 1 mom. av maldryckstillverkningsförordningen om maximum för skatterestitution, finner sig kontrollstyrelsen böra tillstyrka, att denna bestämmelse, på sätt i motionen I: 113 föreslagits, upphäves.»

Det torde framgå av vad ovan anförts ur föredragande departementschefens yttrande, då förslag till ifrågavarande nu gällande bestämmelse om restitution framlades, att med restitutionens begränsning avsågs att upprätthålla en bestämd gräns mellan två skilda slag av bryggerier, nämligen sådana, som övervägande tillverkade skattepliktiga drycker, och sådana, som uteslutande framställde skattefria drycker. Det har synts riksdagen, att detta syfte icke står väl tillsammans med den tendens, som numera gör sig gällande på nykterhetslagstiftningens

område. Ändamålet med den förordning angående försäljning av rusdrycker, som denna riksdag antagit, torde i stället bäst tillgodoses, om bryggerierna i största möjliga utsträckning omlägga sin drift till framställning av alkoholsvagare maltdrycker. Det synes uppenbart, att den bestämmelse, varigenom skatterestitutionen för till svagdricka använt malt begränsas till en tredjedel av den vid bryggeriet avverkade malmängden, är ägnad att motverka utvecklingen i nu angivna riktning. Å andra sidan hava uttalats farhågor för att, om nämnda begränsning borttages, de skattepliktiga bryggeriernas konkurrenskraft därigenom kunde komma att ökas till men för de skattefria bryggerierna. Riksdagen har emellertid ansett sig kunna antaga, att, i den mån tillverkningen av skattepliktiga maltdrycker avtager, marknaden för svagdricka kommer att utvidgas och därigenom avsättning beredas tillverkningen från såväl skattepliktiga som skattefria bryggerier. Allmänhetens berättigade krav på att gott svagdricka tillhandahålles i marknaden tillgodoses också otvivelaktigt bäst, om tillverkningen bedrives icke blott av skattefria utan även obehindrat av skattepliktiga bryggerier. Även nykterhetsarbetet främjas säkerligen därav att kvaliteten på denna vara höjes. På nu anförda skäl har riksdagen funnit sig böra, i anslutning till vad kontrollstyrelsen i frågan anfört, bifalla det i motionen framställda förslaget om upphävande av bestämmelsen rörande visst maximum för restitution av skatt för till svagdricka använt malt.

De av riksdagen sålunda vidtagna ändringarna i gällande villkor för de skattepliktiga bryggeriernas tillverkning komma givetvis att för dessa bryggerier ekonomiskt underlätta den omläggning av deras produktion, som på grund av i andra avseenden ändrad lagstiftning på ifrågavarande områden kan finnas vara i viss utsträckning påkallad. Riksdagen har icke velat underlåta att framhålla, hurusom vad riksdagen sålunda beslutat är ägnat att i sin mån tillmötesgå de krav på ersättning, som med anledning av nyss antydda lagstiftning kunna framställas från de skattepliktiga bryggeriernas sida.

Till stöd för sin hemställan att restitution måtte få åtnjutas efter varje kvartals utgång har motionären åberopat de mindre bryggeriernas svårigheter att anskaffa nödigt kapital till gäldande av så stora skattebelopp, som belöpa på ett helt års avverkning. I likhet med kontrollstyrelsen, som tillstyrkt även detta förslag, har riksdagen ansett sig böra antaga detsamma.

På grund härav bör 8 § 1 mom. erhålla den av motionären föreslagna lydelsen med den ändring av restitutionsbeloppet från 60 öre till

14 öre för kilogram, som påkallas av att enligt riksdagens beslut maltskatten kommer att utgå med oförändrat belopp.

På grund av vad riksdagen ovan anført får riksdagen härmed för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva,

att det med Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 96, framlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa paragrafer i gällande förordning om tillverkning och beskattning av maltdrycker icke av riksdagen bifallits;

att vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit därom, att, där restitution av skatt skall äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen måtte utgå direkt av maltskatte-medlen, icke föranlett någon riksdagens åtgärd; samt

att riksdagen beslutat, att 8 § 1 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter fjorton öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under nästföregående kvartal omedelbart till svagdricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

I anledning av vad Eders Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit i fråga om beräkningen av inkomsten av maltskatten för år 1918 kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut, vilket riksdagen härmed får för Eders Kungl. Maj:t anmäla.

Stockholm den 5 juni 1917.

Med undersåtlig vördnad.